

اولین همایش ملی فناوری در مهندسی کاربردی باشگاه پژوهشگران جوان و نخبگان دانشگاه آزاد اسلامی (NCTAE2016)
واحدهای تهران غرب، 21 بهمن ماه 1395

حکمت و تجلی نور در مساجد ایرانی

(نمونه موردی مسجد نصیرالملک شیراز)

سیده شیوا غفوری¹ ، دکتر امیرهاشم پورمافی²

¹ دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران shiva.gh1991@yahoo.com

² استادیار دانشکده زبان و ادبیات فارسی، واحد چالوس، دانشگاه آزاد اسلامی، چالوس، ایران

چکیده- نور و اهمیت بهره‌گیری از آن در معماری ایرانی و شکل دهی به فضاهای داخلی، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار بوده است. با ظهور اسلام بر اهمیت و بهره‌گیری از نور در بناها، بخصوص مساجد به عنوان مهمترین بناهای معماری اسلامی افزوده شد. در مساجد، نور علاوه بر جنبه عملکردی، به عنوان نمادی عرفانی و نشانه‌ای از حضور خداوند تلقی می‌شده که حس خشوع و فروتنی آدمی را در پیشگاه پروردگارش برمی‌انگیزد. بررسی این موضوع از آن جهت ضرورت می‌یابد که در اماکن مذهبی معاصر، استفاده از نور طبیعی صرفاً به استفاده کمی از آن تنزل یافته و از بکارگیری جنبه‌های کیفی آن غفلت شده است. در این پژوهش سعی شده با استفاده از روش تحقیق توصیفی و تحلیلی و مطالعه اسناد کتابخانه‌ای و مکتوب، تجلی نور در معماری مساجد و تأثیر آن در القای حس معنوی در انسان مورد بازبینی قرار گیرد و پس از ارزیابی عناصر معماری سنتی ایرانی برای هدایت هرچه بهتر نور در مساجد، به بررسی معماری مسجد نصیرالملک شیراز و بارزه نور در آن پرداخته می‌شود. نتایج حاصل از این تحقیق کمک خواهد کرد که نقش این عنصر مهم در طراحی‌های امروزی بیشتر مورد توجه قرار گیرد.

کلمات کلیدی: تجلی نور، مسجد نصیرالملک، معماری، معنویت

1- مقدمه

حضور نور در آثار گوناگون معماری، علاوه بر جنبه عملکردی؛ به عنوان عاملی برای روشنایی و حیات بخشی به فعالیت‌های روزانه؛